

DECIZIE

13 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală,
Ala Cobăneanu,
Tamara Chișca-Doneva,
Victor Burduh,
Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de SA „Apă-Canal Chișinău”,
în cauza civilă la cererea înaintată de SRL „Farm Meat Processing” și SA
„Carmez” către SA „Apă-Canal Chișinău” cu privire la anularea actelor
administrative,

împotriva deciziei din 12 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care
a fost respins apelul declarat de SA „Apă-Canal Chișinău”, fiind menținută
hotărârea din 04 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 11 decembrie 2017, SRL „Farm Meat Processing” și SA „Carmez” au
înaintat cerere de chemare în judecată către SA „Apă-Canal Chișinău” cu privire la
anularea actelor administrative.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că, începând cu luna mai 2017, SA
„Apă-Canal Chișinău” a adoptat față de un număr de circa 100 agenți economici
din municipiul Chișinău, o poziție ilegală, discriminatorie și anticoncurențială de
aplicare selectivă a legii la stabilirea tarifelor pentru recepționarea și preepurarea
apelor uzate cu concentrații majorate de poluanți.

Astfel, în luna aprilie 2017, reclamanții au recepționat de la SA „Apă-Canal
Chișinău” notificările nr. 1200/4411 din 27 martie 2017 (SA „Carmez”) și nr.
1200/4322 și 1200/4252 din 27 martie 2017 (SRL „Farm Meat Processing”)
privind rezilierea unilaterală de către SA „Apă-Canal Chișinău” a contractelor de
recepționare și preepurare a apelor uzate cu concentrații majorate de poluanți: nr.
20-13/12231 din 30 decembrie 2010 – semnat cu SA „Carmez” și nr. 4-364-
34/57ps din 04 iulie 2013 – semnat cu SRL „Farm Meat Processing”.

Prin notificările menționate, reclamanții au fost informați că relațiile referitoare
la recepționarea de către SA „Apă-Canal Chișinău” a apelor uzate, vor fi
reglementate printr-un acord bilateral, care nu a fost semnat cu SRL „Farm Meat

Processing” și SA „Carmez” până în prezent, necăutând la solicitările scrise ale acestora.

Ulterior, în iulie 2017, reclamantii au recepționat de la SA „Apă-Canal Chișinău” notificările nr. 1200/9710 din 10 iulie 2017 și nr. 1200/9721 din 10 iulie 2017, prin care au fost informați că potrivit deciziei Consiliului de administrare al SA „Apă-Canal Chișinău” din 12 iunie 2017, pentru agenții economici, de la care pe parcursul anului 2017, nu s-au preluat probe de apă uzată, calculele vor fi efectuate conform coeficientului aplicat anterior, până la prelevarea probelor noi. Pentru agenții economici de la care s-au preluat probe pe parcursul anului 2017, se vor aplica, până la finele anului curent, conform coeficienților expuși în tabel.

Potrivit reclamanților, actele administrative la care face trimitere SA „Apă-Canal Chișinău” în înștiințările sale, prin care îi obligă, în mod discriminatoriu față de alți agenți economici din municipiului Chișinău, la plata așa-numitor „tarife diferențiate”, nu au fost puse la dispoziția lor, iar pretinsele tarife continuă să fie estorcate.

Astfel, reclamantii au solicitat anularea actelor administrative - facturi fiscale emise în privința SRL „Farm Meat Processing” și SA „Carmez”, după cum urmează: AAB 4704901 din 30 iunie 2017 pentru suma de 323.502,26 lei; AAB 5811828 din 31 iulie 2017 pentru suma de 29.556,65 lei; AAB 5818330 din 30 august 2017 pentru suma de 91.415,28 lei; AAB 9102916 din 29 septembrie 2017 pentru suma de 115.381,63 lei; AAC 0418755 din 27 octombrie 2017 pentru suma de 56.122,55 lei; AAD 3922603 din 30 noiembrie 2017 pentru suma de 104.926,51 lei; AAD 5082509 din 29 decembrie 2017 pentru suma de 102.889,10 lei; AAD 7278225 din 31 ianuarie 2018 pentru suma de 93.626,14 lei; AAD 7284856 din 28 februarie 2018 pentru suma de 85.169,02 lei; AAB 4706257 din 30 iunie 2017 pentru suma de 8.611,94 lei; AAB 5812181 din 31 iulie 2017 pentru suma de 11.393,40 lei; AAB 5820182 din 30 august 2017 pentru suma de 9.278,20 lei; AAB 9102919 din 29 septembrie 2017 pentru suma de 8.171,46 lei; AAD 0245811 din 31 octombrie 2017 pentru suma de 10.214,83 lei; AAD 3922587 din 30 noiembrie 2017 pentru suma de 19.269,72 lei; AAD 5082482 din 29 decembrie 2017 pentru suma de 11.568,77 lei; AAD 7278218 din 31 ianuarie 2018 pentru suma de 11.557,92 lei; AAD 7282910 din 28 februarie 2018 pentru suma de 7.961,98 lei.

Prin hotărârea din 04 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Farm Meat Processing” și SA „Carmez” către SA „Apă-Canal Chișinău” cu privire la anularea actelor administrative.

S-au anulat facturile fiscale emise în privința reclamantului SRL „Farm Meat Processing”, după cum urmează: AAB4704901 din 30 iunie 2017 pentru suma de 323.502,26 lei; AAB 5811828 din 31 iulie 2017 pentru suma de 29.556,65 lei; AAB 5818330 din 30 august 2017 pentru suma de 91.415,28 lei; AAB 9102916 din 29 septembrie 2017 pentru suma 115.381,63 lei; AAC 0418755 din 27 octombrie 2017 pentru suma 56.122,55 lei; AAD 3922603 din 30 noiembrie 2017 pentru suma 104.926,51 lei; AAD 5082509 din 29 decembrie 2017 pentru suma 102.889,10 lei; AAD 7278225 din 31 ianuarie 2018 pentru suma de 93.626,14 lei; AAD 7284856 din 28 februarie 2018 pentru suma de 85.169,02 lei.

S-au anulat facturile fiscale emise în privința reclamantului SA „Carmez”, după cum urmează: AAB 4706257 din 30 iunie 2017 pentru suma de 8.611,94 lei; AAB 5812181 din 31 iulie 2017 pentru suma de 11.393,40 lei; AAB 5820182 din 30 august 2017 pentru suma de 9.278,20 lei; AAB 9102919 din 29 septembrie 2017 pentru suma de 8.171,46 lei; AAD 0245811 din 31 octombrie 2017 pentru suma de 10.214,83 lei; AAD 3922587 din 30 noiembrie 2017 pentru suma de 19.269,72 lei; AAD 5082482 din 29 decembrie 2017 pentru suma de 11.568,77 lei; AAD 7278218 din 31 ianuarie 2018 pentru suma de 11.557,92 lei; AAD 7282910 din 28 februarie 2018 pentru suma de 7.961,98 lei.

Prin decizia din 12 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de SA „Apă-Canal Chișinău”, fiind menținută hotărârea din 04 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a ajuns la concluzia că, prima instanță corect a aplicat normele de drept, or, din sensul art. 22 alin. (18) din Legea nr. 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, urmează că apelantul SA „Apă-Canal Chișinău” urma să aplice la caz prevederile Legii nr. 1540-XIII din 25.02.1998 privind plata pentru poluarea mediului, întrucât contractele nr. 20-13/12231 din 30 decembrie 2010 - semnat cu SA „Carmez” și nr. 4-364-34/57ps din 04 iulie 2013 - semnat cu SRL „Farm Meat Processing”, nu prevedeau formula și metodologia de calcul a tarifelor diferențiate, iar serviciul menționat în facturile fiscale contestate, în baza căruia se percepe tariful diferențiat, în fapt, nu este prestat de către SA „Apă-Canal Chișinău”.

La 15 noiembrie 2018, SA „Apă-Canal Chișinău” a contestat cu recurs decizia din 12 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 04 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu pronunțarea unei decizii prin care să fie respinsă integral cererea de chemare în judecată.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii. Potrivit recurentului, instanțele inferioare au aplicat eronat prevederile cu privire la coparticiparea procesuală, nu s-au expus asupra argumentului cu privire la nerespectarea procedurii prealabile de către reclamanți, potrivit Legii contenciosului administrativ, precum și asupra faptului recunoașterii datoriei de către reclamanți prin achitarea acesteia.

La 08 decembrie 2018, SRL „Farm Meat Processing” și SA „Carmez” au depus referință la cererea de recurs, solicitând considerarea acesteia ca fiind inadmisibilă.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 12 septembrie 2018, fiind expediată participanților la proces la 08 octombrie 2018 (f.d. 83, vol. II), însă la materialele cauzei nu se regăsesc înscrisuri care să demonstreze momentul recepționării acesteia de către participanții la proces. Astfel, având în vedere faptul că recursul declarat împotriva deciziei din 12 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost înregistrat la 15 noiembrie 2018, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, acesta se consideră declarat în termen.

Prin încheierea din 30 ianuarie 2019 a Completului Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de SA „Apă-Canal Chișinău” a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de SA „Apă-Canal Chișinău” și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată, dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (3) din Codul de procedură civilă, în urma examinării recursului, instanța de recurs emite o decizie care rămâne irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se consideră a fi emisă din momentul plasării acesteia pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Instanța de recurs constată că, SRL „Farm Meat Processing” și SA „Carmez” au înaintat o cerere de chemare în judecată către SA „Apă-Canal Chișinău” cu privire la anularea actelor administrative.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a admis integral cererea de chemare în judecată formulată de reclamantii. Prin decizia din 12 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de SA „Apă-Canal Chișinău”, fiind menținută hotărârea din 04 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Examinând materialele cauzei, Colegiul constată că instanța de apel a examinat cererea de apel superficial, fără să dea o apreciere tuturor argumentelor invocate de către participanții la proces și circumstanțelor cauzei, precum și probelor anexate la materialele cauzei, care sunt importante pentru soluționarea justă a litigiului, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, decizia fiind motivată insuficient.

În contextul prevederilor art. 373 din Codul de procedură civilă, instanța de apel era obligată în limitele apelului să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, să aprecieze probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Colegiul precizează că soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată, deoarece din textul acesteia nu se reliefează o motivare amplă asupra tuturor argumentelor expuse de către participanții la proces în prezenta acțiune, precum și nu sunt apreciate toate probele importante pentru soluționarea cauzei. Or, în conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Astfel, prin decizia din 12 septembrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a ajuns la concluzia netemeiniciei cererii de apel formulate de SA „Apă-Canal Chișinău”, dar nu a argumentat cu suficientă claritate etiologia acestei concluzii. Reieșind din cele expuse, Colegiul lărgit atrage atenția asupra faptului că instanța de apel, de fapt, nu a dat răspuns la toate argumentele formulate în cererea de apel, ci a denaturat natura juridică a speței, evitând să se expună asupra cerințelor formulate.

Cu referire la acest aspect, instanța de apel urma să verifice în ce măsură litigiul a fost examinat de către prima instanță, dacă aceasta a dat o apreciere corespunzătoare tuturor circumstanțelor și probelor invocate în acest sens, să se expună asupra argumentului cu privire la respectarea/nerespectarea de către reclamantă a procedurii prealabile conform prevederilor Legii contenciosului administrativ. Suplimentar, a rămas fără examinare și argumentul SA „Apă-Canal Chișinău” cu privire la recunoașterea datoriei reclamantilor prin achitarea facturilor eliberate pentru serviciile prestate de către recurentă, dar și necontestarea actelor ce au stat la baza calculelor tarifului pentru serviciul prestat.

De asemenea, recurenta a invocat și aplicarea eronată de către instanța de apel a prevederilor Legii nr. 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului, obiectul căreia îl constituie relațiile care apar în legătură cu punerea în circulație pe teritoriul Republicii Moldova a mărfurilor care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului, emisiile (deversările) de poluanți în mediu și depozitarea deșeurilor de producție, inaplicabilă, de altfel, în cazul serviciului public de canalizare.

Mai mult, instanța de apel a menținut hotărârea din 04 aprilie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, care a reținut la baza soluției sale Hotărârea Consiliului Concurenței nr. CCE-34-11/45 din 12 iulie 2012, potrivit căreia SA „Apă-Canal Chișinău” i-a fost aplicată o amendă pentru încălcarea prevederilor art. 11 alin. (1) și (2) din Legea concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012, prin impunerea tarifului diferențiat pentru serviciul de recepționare în sistemul de canalizare a apelor uzate SRL „Ivaro”. Cu referire la acest aspect, este de menționat faptul că prin prisma prevederilor art. 123 alin. (5) din Codul de procedură civilă, faptele constatate printr-un act al autorității publice nu au până la judecată putere pentru instanță și pot fi contestate în condițiile Codului de procedură civilă, iar actul Consiliului Concurenței, menționat supra, nu poate fi reținut la caz, dat fiind faptul

că se referă la o situație distinctă celei din speță, iar agentul economic vizat are un alt fel de gen de activitate.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel incorect a constatat și elucidat circumstanțele cauzei și probele prezentate în acest sens, limitându-se doar la aspectele constatate de către prima instanță și încadrând litigiul existent în norme inaplicabile speței.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce, în speță, lipsește. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Ca urmare, instanța de recurs este în imposibilitate de a da o apreciere corectă și justă cazului supus judecării în condițiile când instanța de apel și prima instanță nu au dat o apreciere corespunzătoare probelor prezentate de către participanții la proces și au omis să se expună asupra argumentelor și cerințelor formulate, oferind în decizie explicații neclare și contradictorii, instanța de recurs este în imposibilitate de a verifica corectitudinea aplicării de către instanța de apel a cadrului legal.

Or, potrivit art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel urma să constate și

elucideze pe deplin circumstanțele cauzei și probele prezentate în acest sens, să le examineze și să le dea o apreciere în cumul, reflectând în decizie motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de celelalte, așa cum prevede alin. (4) al art. 130 din Codul de procedură civilă, cu respectarea principiului contradictorialității.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite prezenta cauză civilă spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La judecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală, reieșind din toate circumstanțele reale și esențiale ale pricinii. De asemenea, instanța urmează să indice cu suficientă claritate motivele pentru care acceptă sau respinge probele prezentate de către participanții la proces, dându-le o apreciere corespunzătoare, precum și să se expună asupra tuturor argumentelor și cerințelor formulate de către toți participanții la proces.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de SA „Apă-Canal Chișinău”.

Se casează decizia din 12 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Farm Meat Processing” și SA „Carmez” către SA „Apă-Canal Chișinău” cu privire la anularea actelor administrative, și se remite pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Judecătorii

Oleg Sternioală,

Ala Cobăneanu,

Tamara Chișca-Doneva,

Victor Burduh,

Svetlana Filincova